

KARA PARA AKLAMA SKANDALLARININ ARKASI KESİLMİYOR

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Geçtiğimiz günlerde, Amerika Birleşik Devletlerinin ulusal güvenliğini tehdit ettiği ve teröre finansman sağladığı şüphesi ile Danimarkanın bankası Danske Bank için inceleme kararı alınmıştı. İncelemenin gerekçesi yaklaşık 200 milyar fazla meblağın Estonyadaki Danske Bank üzerinden 2007 ve 2015 yılları arasında kara para aklama skandalına konu olması ve transferin bir numaralı şüphelisinin Rusya Federal Güvenlik Servisi (FSB İngilizce: *Federal Security Service of the Russian Federation*) sorumlularının olduğu iddiaları gündeme gelmişti.[1] Bu gelişmelerin üzerine Danske Bank yönetim kurulu başkanı istifa ettiğini açıklamıştı.[2] Benzer bir durum da Estonya için söz konusudur. Estonya, 2008 - 2017 yılları arasında 1 trilyon € aklandığını itiraf etmiştir.

Kara para skandalı gündeme gelmeden önce Ağustos 2018de, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putinin kuzeni İgor Putinin Estonyada dolandırıcılık ve kara para aklamaktan suçlandığı haberleri yer almıştır.[3] Estonya başsavcılığı, 2011 ve 2014 yılları arasında Danimarkanın en büyük bankası Danske Bankın iştiraki ile Rus bankası PromSberBank arasında şüpheli işlemler yapıldığını öne sürmüştür. İgor Putin aynı zamanda PromsberBankın yönetim kurulu üyesidir. Bu gelişmelerin ardından Danske Bank hisselerinin %24 düştüğü ve bankanın piyasa değerinin 9,6 milyar dolar azaldığı ifade edilmiştir. Daha sonra cereyan eden olaylardan sonra ise itibarı yerle yeksan olmuştur. Yalnızca Bankanın değeri değil, Danimarkanın itibarı da önemli ölçüde sarsılmıştır. Danske Bank Yönetim Kurulu Başkanı Thomas Borgen, yapılan soruşturmalar sonucunda yasal sorumlulukları ihlal etmediği anlaşılmasına rağmen görevinden istifa ettiğini açıklamıştır. [4]

Danske Bankın arkasında büyük meblağlarda Estonya hisseleri olduğu haberleri de gündeme gelmiştir.[5] Estonya bu gelişmelerle gündeme gelmeden önce, kara para aklanması ve terörün finanse edilmesi konusunda ikinci en düşük riskli ülke olarak belirtilmişti.[6]

Skandalların odağında yalnızca Estonyanın olduğunu söylemek doğru olmaz. Estonya gibi, Letonya ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) de skandal gündeminden payına düşen almıştır. GKRYdeki bankalar, Rus müşteri profili ve sıkı olmayan denetimleri ile bilinmektedir. 2008 ve 2015 yılları arasında yerleşik olmayan müşteriler adına 3,4 trilyon tutarında uluslararası işlemler yapıldığı bilinmektedir.[7] Kıbrıs Postası gazetesi, GKRY ve

Maltadan, yolsuzluk ve kara para aklama konularında araştırma ve soruşturma yapan gazetecilerin öldürüldüğü, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)nin kara listesinde yer alan iki ülke olarak bahsetmiştir.[8]GKRYnin **vergi cenneti**[9]olarak adlandırıldığı da bilinmektedir.[10]GKRY, bu özelliği sayesinde Rusya tarafından cazip bir merkez olarak görülmektedir.

GKRY □ Rusya arasındaki ekonomik bağlantılar karmaşık tarihsel köklere dayanmaktadır. 1960ta bağımsızlığını kazandıktan sonra, GKRYnin ilk Cumhurbaşkanı Makarios, Batı ve NATOya sırtını dayamak yerine, kendisini Bağlantısızlar Hareketinin bir parçası olarak tanımlamıştır. Makarios, Moskova ile güçlü bağları olan komünist parti AKELin desteğine bağımlı hale gelmiştir. AKEL 1926 yılında kurulmuş, bugüne kadar Batı Avrupada varlığını sürdürmeyi başarmıştır. 1970 yılından beri tüm parlamento seçimlerinde oyların üçte birini almıştır. Zaman içinde söz konusu siyasi bağlar, kişisel bağlantılara dönüşmüştür. Kıbristaki komünist siyasi elitler çocuklarını eğitim için Sovyetler Birliğine göndermiştir. Bu sayede hem dil hem de siyasi ilişkiler iki ülkeyi bağlayan unsurlar olmuştur. Aralık 1991de Sovyetler Birliği dağıldığı sırada, GKRY Rusların vizesiz seyahat edebildiği birkaç ülkeden biriydi. Rusyada piyasa ekonomisinin inşası sırasındaki karmaşık dönemde GKRY, Ruslar için paralarını yatırabilecekleri ulaşılabilir ve cazip bir uğrak noktası haline gelmiştir. GKRY finans dünyasının, Rus yatırımları ve iş insanlarının ilgisi dolayısıyla memnuniyet duyduğu aşikârdır. Rusya hem GKRY hem de Yunanistanda büyük yatırımlarda bulunmuştur.[11]Bu kısa tarihçe Rusya, GKRY ve Kuzey Avrupa ülkeleri arasındaki bağlantının netleşmesine katkı sağlamaktadır. Son günlerde yaşanan kara para aklama skandalları açığa çıkmadan önce geçtiğimiz yıl Rusya bağlantılı GKRY bankasının kara para aklamakla suçlandığını da hatırlatalım.[12]

Bankacılık skandalları, kara para aklanması ve teröre finansman sağlanması konusunda yıllarca en düşük risk teşkil eden ülkelerden biri iken bugün 1 trilyon □ gibi büyük bir meblağın aklanmasına yardım ve yataklık eden bir ülke haline gelen Estonya, GKRY ile aynı düzeye inmiş, güvenli bir ülke olmadığını bu skandalla tüm dünyaya duyurmuştur. Kara para aklama denince akıllara ilk anda teröre finansal destek sağlanması ihtimali gelmektedir.

[1]Hazel ÇAĞAN ELBİR, Danimarkada Rus Paraları, *avim.org.tr*, 24 Eylül 2018, <https://avim.org.tr/tr/Yorum/DANIMARKA-DA-RUS-PARALARI>

[2]Danske Bank Chief Resigns Over □□□□ Money-Laundering Scandal, *The Guardian*, 20 Eylül 2018, <https://www.theguardian.com/business/2018/sep/19/danske-bank-chief-resigns-over-money-laundering-scandal>

[3]Estonyada Putinin Kuzeni İgor Putin Dolandırıcılık ve Kara Para Aklamaktan Suçlanıyor, Kırım Haber Ajansı, 2 Ağustos 2018, <http://qha.com.ua/tr/toplum/estonya-da-putin-in-kuzeni-igor-putin-dolandiricilik-ve-kara-para-aklamaktan-suclaniyor/172786/>

[4]200 Milyar Euro Kara Para Aklama iddiaları Danske Bankın Hisselerini Bitirdi, *Paratic.com*, 24 Ekim 2018, <https://paratic.com/kara-para-aklama-danske-bank-hisseleri-dusus/>

[5]Danske Bank Behind Large Share of Estonian Payments, *Raidió Teilifís Éireann*, 22 Ekim 2018, <https://www.rte.ie/news/business/2018/1022/1005911-danske-bank-estonia/>

[6]Report Ranks Estonia 2nd on List of Low-Risk Countries for Money Laundering, *The Baltic Course*, 10 Ekim 2018, http://www.baltic-course.com/eng/good_for_business/?doc=144130

[7]Suspect Trillions Flowed Through Cyprus, Estonia, and Latvia, *EU Observer*, 4 Ekim 2018, <https://euobserver.com/tickers/143019>

[8]OECD Blacklists Cyprus Golden Visas for Affluent Foreigners, *Tornos News*, 17 Ekim 2018, <http://www.tornosnews.gr/en/tourism-businesses/new-investments/32976-oecd-blacklists-cyprus-golden-visas-for-affluent-foreigners.html>

[9]Vergi Cenneti: Sermaye hareketlerinin serbestleşmesi ile birlikte, sermayenin ülkeler arasında yer değiştirmesi son derece kolaylaşmış ve hızlanmıştır. Bu gelişmenin sonucu olarak bazı ülkeler vergi mükelleflerinin vergiden kaçınmasını kolaylaştıran ve işlemlerin gizlilik içinde yapılmasını sağlayan düzenlemelere giderek uluslararası sermayeyi çekmeye başlamıştır. Bu ülkelere vergi cenneti veya offshore merkezler adı verilmektedir. Bu ülkeler gelen sermayenin depolanmasından ve elde ettiği faiz gelirinden hiç vergi almayarak ya da çok düşük vergi alarak bir çekim merkezi haline gelmişlerdir. Bu tür sermaye hareketlerinin bir bölümü vergi yükümlülüğünden kaçınmak için buralara gitse de bir bölümü de yasadışı fonları aklamak üzere gitmektedir. 2015 yıl sonu itibari ile buralarda bulunan paranın 30 trilyon doların üzerinde olduğu tahmin edilmektedir. Mahfi Eğilmez ile Ekonomi Dersleri.

[10]The Story od a Tax Haven: Cyprus, *Tax Justice Network*, 26 Ekim 2027, <https://www.taxjustice.net/2017/10/26/21561/>

[11]The Story od a Tax Haven: Cyprus, *Tax Justice Network*, 26 Ekim 2027, <https://www.taxjustice.net/2017/10/26/21561/>

[12]FBI Investigates Russian-linked Cyprus Bank Accused of Money Laundering, *The Guardian*, 24 Aralık 2017, <https://www.theguardian.com/us-news/2017/dec/24/fbi-investigates-russian-linked-cyprus-bank-accused-of-money-laundering>

Yazar Hakkında :

Hazel Çağın-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağın-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2025. "KARA PARA AKLAMA SKANDALLARININ ARKASI KESİLMİYOR." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2018 / 82. Kasım 05. Erişim Aralık 08, 2025. <https://avimbulten.org/tr/Yorum/KARA-PARA-AKLAMA-SKANDALLARININ-ARKASI-KESILMIYOR>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır